

EMBERCSEMPÉSZÉS ÉS TÖMEGIRTÁS

P. Erdei Ferenc szörnyű tanúságtétele
a kubai magyarok élet-halál harcáról

CUBA

"Nemzeti Újság" Budapest,
Júl. 11 (Ev ?)

Az emberi szenvedés és az embertelen gonoszság ijesztő képe tárul elénk azokból az adatokból, amelyeket itt a *Nemzeti Újság* a nyilvánosság elé visz. Minden képzeletet felülmúló körmönfonsággal irtanak embereket, fosztanak meg hazájuktól, családjuktól, kenyérkeresetüktől, életüktől messze idegenben, ahol védekezni nem tudnak. Aki öl és pusztít: a román és cseh propaganda, akit pusztítanak: *magyar!*

Panaszát, talán utolsó segítségkérését lelkipásztora, P. Erdei Ferenc mondja el, aki tizéves távollét után rövid szabadságra Budapestre jött. Most 31 éves. Az esztergomi benecéseknél érettségizett, majd a szalézianusok rendjének lett noviciusa. Tíz évvel ezelőtt ment ki a spanyolnyelvű köztársaságba, hogy a kint élő magyarokat pasztorálja.

Szabadságon volt itthon P. Erdei Ferenc s most, amikor visszautazik híveli közé, a *Nemzeti Újság* munkatársa a vonat indulása előtt beszélgetett a fiatalon idegenbe szakadt magyar lelkipásztorral, a cubai magyarok helyzetéről.

Perfid román és cseh propaganda

— Cuba szigetén — mondja P. Erdei Ferenc — az 1920-as éveket megelőzően csupán egyetlen magyar ember élt, az öreg Ziskay Antal, aki a cubai szabadságharcban tábornoki rangot ért el és érdemeiért Havanna főpénztárosává választották meg. Időközben dús gazdag ember lett, de a legutóbbi cukorválság következtében elszegényedett. A tulajdonképpen kivándorlás 1923—24-ben indult meg. A legtöbb cubai magyar ugyanis Erdélyből és a cseh megszállott területről került Cubába. A két utódlamban, Romániában és Csehszlovákiában, államilag szervezett és pénzelt propaganda indult meg hangzatos szavakkal a magyarok kicsábítására. A lelketlen ügynökök azzal tévesztették meg a magyarokat, hogy Cuba szigetén nagy a munkásiány, két év alatt meggazdagodhatnak s aztán visszautazhatnak hazájukba. Amikor az első magyar transzportot kiérkezett, akkor derült ki, hogy

2.

milyen rutul becsapták a magyarokat, milyen perfid eszközökkel esempészték ki a munkaképes fiatal magyar férfiakat. Nők, gyermekek és öregemberek ugyanis nem mehettek Cubába, csak munkaképes fiatalok. A két utódállam kormánya arra számított, hogy a fiatalok megnöszülnek kint Cubában, cubai leányt vesznek el feleségül és ezzel örökre Cuba szigetéhez kötik a magyarokat, hogy ezáltal is nagy mértékben rontsák az erdélyi és felvidéki magyarok statisztikáját. S a legszörnyűbb eszközökkel sikerült is elérniök...

— Mi az oka annak — kérdezem —, hogy tíz év alatt a kint levő magyarok száma 8000-ről 2000-re csökkent?

— Ennek kettős oka van — válaszolja P. Erdei Ferenc. — A legtöbb magyar utlevél nélkül került ki Cubába, vagy csak olyan utlevéllel, amely kiutazásra szól, de vissza nem érvényes. Ezek a magyarok minden további nélkül megkapták a tartózkodási engedélyt. Cuba szige-

gete nagyobb, mint Csonkamagyarország és 4 millió lakosa van. Fővárosa, Havana, ötszázezer lelket számlál s valótlanság, hogy kint munkashiány van. De az igaz, hogy a magyar munkások sokkal szorgalmasabbak, többet tudnak elvégezni, mint a cubaiak. Ezért a cubai kormány, hogy megelőzze a munkanélküliséget, olyan törvényt hozott, amely úgy szól, hogy ha az idegen állampolgár elveszti munkáját, illetőleg elbocsátják munkahelyéről, többé nem vállalhat munkát.

Tizedelés a nyílt utcán

— Már most mi a helyzet? A legtöbb kivándorolt magyar sem nem román, sem nem csehszlovák állampolgár, de magyar állampolgársága sincs, mert annak idején nem optált. A kenyerét vesztett munkásság a legkülönbözőbb fórumok előtt tiltakozott a cubai kenyérfosztó törvények ellen s attól az időtől kezdve az állástalan magyar munkásokat szélsőséges elemeknek nyilvánították. Ugy, hogy ma már a „magyar” szó jóformán a kommunizmussal egyenlő kint Cubában. Ezek közül a szerencsétlen munkanélküli magyarok közül, nagyon sokat bebörtönöztek, ahonnan soha többé nem kerültek ki. Ismerni kell a cubai börtönöket. Hosszu, földalatti, sötét folyosókon vezetik az elítélteket, akik azután a folyosó végén belezuhannak a tengerbe és belevesznek. De nagyon sok kommunistává nyilvánított magyar munkást a nyílt utcán lelőtték a cubai rendőrök

— Ennek az eljárásnak nincsen orvoslása? — kérdezem.

— Sajnos, nincs. Havannában csak tiszteletbeli magyar konzulátus működik s a magyaroknak ügyes-hajos dolgokkal a washingtoni magyar követséghez kell fordulniok.

P. Erdei Ferenc ezután borzalmas dolgokat mondott el arról, milyen irtóhadjárat indult Cuba szigetén az állástalan magyarok ellen, különböző cseh és román pénzen fizetett újabb propaganda álarca alatt. Már abban az időben, amikor az első csoport megérkezett Cuba szigetére, a magyarokat Csehország és Románia fizetett zsoldosai várták. Leginkább azokat környékezték meg, akik magukkal vitték kis megtakarított pénzüket. Ezeket az embereket azzal csapták be, hogy 50–100 dollárért „beszervezik” az Egyesült Államok hadseregébe, ahonnan az idegenlégióba küldik őket, de két év múlva megszerzik az amerikai állampolgárságot és rövid időn belül meggazdagodhatnak. Ez a kecsesítő ajánlat szédített meg nagyon sok embert, különösen akkor, amikor megtudták, hogy nem szerezhetnek cubai állampolgárságot s ha egyszer elvesztik kenyerüket, nem állhatnak többé munkába. A legleketlenebb agitátorok, a kétesbíró cubai halászkok, akik valósággal üzletet kovácsoltak abból, hogy nagyon sok kint élő magyar tíz évi kintlakás után elveszítette magyar állampolgárságát. Ezeknek a magyaroknak felajánlották, hogy 100–150 dollárért átszöktetik őket az Egyesült Államokba.

A dollárok ellenében — mondja P. Erdei Ferenc — a spanyol és néger cubai halászok készséggel vállalkoztak az embercsempészésre. A menekülni próbálók hittek nekik és itt következtek a szinte bihetetlen, megdöböntő rémségek. A lelkiismeretlen halászok az éjszaka leple alatt a boldog floridai partok helyett a floridai mocsaras partokra rakták ki a menekülteket. Előttük a gyilkos mocsár, hátuk mögött a tenger lett osztályrészük. Nem volt menekülésük. Százával pusztultak el. Nagyon sok magyart tettek ki a halászok a Cubától északra fekvő termékenlen, lakatlan kis szigetre, ahonnan szintén nem volt menekülés. Az éhhalál várt rájuk. Amikor az iskolahajók gyakorlatozás közben olykor-olykor kikötöttek a szigeten, esontváznak seregét találták a parton, szivartárcákat, nadrágtartókat. Az éhhalált halt magyarok holttestét a keselyük falták fel. Hány szerencsétlen magyarral megtörtént, hogy a halászok az éjszakában olyan lakatlan szigetre tették ki őket apály idjén, ahol dagálykor a tenger sodorta el őket. Es hány volt az, akit a nyílt tengeren, az éjszakában evezőkkel leütöttek őket, kirabolták és beledobták a tengerbe. A magyarokon kívül hasonló helyzetük van a menekülni próbáló lengyeleknek, törököknek és araboknak is. Így fogy a cubai magyarok száma... Amikor azután a hatóságok „rájöttek“ ezekre a szörnyűgekre, elrendelték a partok legszigorubb ellenőrzését. Most megszűnt az embercsempészség...

— A józanabb magyarok — mondja P. Erdei Ferenc — a kitoloncolás ellen úgy védekeznek, ahogy tudnak. Legujabban egy különös „módszerrel“ védekeznek. Hirdetéseket adnak fel, hogy amerikai állampolgárságot keresnek feleségül. A lány le is utazik Cuba szigetére, polgári házasságot köt és az amerikai törvények értelmében ezzel meg is szerzik a férjek is az amerikai állampolgárságot. Amerikában azután elválnak. Ez a szomorú valóság...

A cubai magyarok szociális helyzetéről, kereseti lehetőségéről, a cubai munkabékekről fest szomorú képet P. Erdei Ferenc. A kivándorolt magyarok között nagyon sok érettségizett fiatalember van, aki mint pincér, szakács, de legjobb esetben mint kávéházi zongorista helyezkedett el. Az iparosok közül a szabók, cipészek, cukrászok tudtak elhelyezkedni. A magyar vendéglő, a magyar cukrászda nagyon keresettek Havannában. Magyar fényképész is működik, akinek elég jól megy az ipara. De a munkások a legjobb esetben 1 dollárt kereshetnek egy nap, amely-

nek körülbelül 2 pengő vásárló ereje van. A legtöbb magyar munkást az csábítja, hogy az Egyesült Államokban a legkisebb napszám is 5 dollár, amiből már tisztességesen meg lehet élni. Cuba hivatalos nyelve a spanyol nyelv, amely nélkül a magyarok sem tudnak kint boldogulni. Cubának tropikus a klímája, úgyszólván állandó a nyár, legnagyobb meleg 30, a legkisebb pedig 14 Celsius fok. Még ez a szerencséje a magyar munkásoknak, nem kell téli ruháról és tüzelőről gondoskodniok, mert az egész év folyamán egy ingben és nadrágban dolgozhatnak. Évekkel ezelőtt Havannában megalakult a *Cubai Magyar Keresztény Otthon*, amelynek kötelessége a cubai magyarok kulturális és társadalmi életét is élni. Magyar lapok közül a *Nemzeti Újság* jár nekik, de a magyar kormány egész sereg magyar könyvet és folyóiratot küldetett ki a cubai magyarok számára. Minden vasárnap magyar misén vesznek részt a cubai magyarok, magyar prédikációt hallgatnak s a mise végén magyar Himnuszt énekelnek.

Hontalanok!..

— Amikor először énekelték a magyar Himnuszt — mondja P. Erdei Ferenc — az egész templom zokogott... A legnagyobb baj, hogy az új utleveleken nem található meg az állampolgárság elvesztéséről való figyelmeztetés. Legutóbb egy Horvát János nevű munkással történt meg a következő eset. Tizenegy év óta kint él feleségével és 12 éves kislányával. Amikor elvesztette kenyereit, vissza akart utazni Magyarországra. Ezért utlevelét meghosszobbitás végett a washingtoni követségre küldte. Az utlevél Washingtonból rendszerint 10 nap alatt szokott visszaérkezni. Ez alatt az idő alatt Horvát János mindent eladta, lakását felmondotta és a pénzen Budapestig megváltotta a hajójegyet. Tíz nap eltelte után azt az értesítést kapta, hogy utlevelét nem küldik vissza, mert elvesztette állampolgárságát. Horvát János már öngyilkos akart lenni, mikor a washingtoni követség 100 dollár segélyt utalt ki részére, a cubai német konzul pedig lehetővé tette, hogy német vízzal szálljon hajóra, hogy visszajöhessen Magyarországra. Az volna a kívánságunk, hogy a magyar kormány ezeken a lehetetlen állapotokon minél hamarabb segítsen.

Bucsuzunk, P. Erdei Ferenc felszáll a vonatra s a vonat ablakából mondja:

— A *Nemzeti Ujság* révén hálás köszönetet mondok a magyar ifjuságnak, amely oly nagy figyelemmel és még sokkal nagyobb lelkesedéssel kísérte országszerte tartott előadásomat az amerikai szigetvilágon szétszórt magyarok életéről. Meghatódottan állok a magyar fiúk előtt, akik annyi megértéssel és szeretettel gondolnak az idegenbe szakadt testvéreikre, hogy egyetlen felszólításomra kocsi-számra hordják a Világszövetség irodájába a szebbnél szebb könyveket és folyóiratokat.

Konez Károly

6

